

Medborgardialog

Riktlinjer

Dokumenttyp Riktlinjer	Antagen av Kommunstyrelsen	Antagande dnr, beslutsparagraf (första beslutsdatum) KS/2017:1650 § 112 (2017-11-09)
Giltighetstid fr. o. m. – t. o. m. 2017-09-28 - Gäller tills vidare	Dokumentansvarig i förvaltningen Kanslichef Kommunstyrelseförvaltningen	Senast reviderad dnr, beslutsparagraf (beslutsdatum)
Gäller för målgruppen Kommunstyrelseförvaltningen Miljö- och byggnadsförvaltningen	Kontakt om styrdokumentet Kommunstyrelseförvaltningens stab, telefon 0304-33 40 00 e-post: kommun@orust.se	

Innehåll

Inledning.....	3
Riktlinjernas syfte och målgrupp	3
Omfattning.....	3
Medborgardialog som en integrerad del i styrningen	3
Definition och avgränsning.....	4
Detta regleras inte av riktlinjerna.....	4
Relaterade styrdokument	4
Riktlinjer.....	5
Delaktighetstrappan - Modell för medborgardialog	5
Information	5
Konsultation.....	5
Dialog.....	5
Inflytande.....	5
Medbeslutande.....	5
Principer för medborgardialog.....	6
Ansvar för medborgardialog.....	6
Tydligt vad invånarna kan påverka	6
Alla ska få möjlighet att delta.....	6
Återkoppla resultatet.....	6
Utvärdera	6
Stöd för genomförande av medborgardialoger	6
Ansvar för metodstöd och utveckling	6
Uppföljning	7
Förvalta riktlinjerna	7
Säkerställa styrdokument	7
Avvikelser och förslag.....	7

Inledning

Grunden för den lokala demokratin i Orust är den svenska representativa modellen. Medborgarna väljer vart fjärde år sina förtroendevalda som representanter. Detta är grunden för beslutsfattande och ansvarstagande. Inom det representativa systemet är medborgardialogen ett sätt att stärka demokratin och ge medborgarna tillgång till de demokratiska beslutsprocesserna.

Genom medborgardialogen får förtroendevalda och tjänstepersoner kunskap om kommuninvånarnas idéer som blir en viktig tillgång i arbetet med att utveckla kommunen.

Enkelt uttryckt är medborgardialog ett strukturerat samtal om samhällsfrågor där medborgare och kommunens representanter deltar. En medborgardialog kännetecknas av att man växlar mellan att lyssna och att tala. En dialog är alltså inte en förhandling där syftet är att få igenom sina egna åsikter utan istället en avstämning för att beslutsfattarna ska få ett bättre underlag för beslut i särskilda ärenden.

Medborgardialogen ska ske i ett så tidigt skede att frågan fortfarande är påverkbar. Medborgardialog är alltså inte samma sak som att förankra redan befintliga beslutsförslag.

Riktlinjernas syfte och målgrupp

Syftet med riktlinjerna är att vara ett stöd för ett förhållningssätt och ett systematiskt arbetssätt som gör att vi uppfyller kommunfullmäktiges mål att invånare och organisationer kan vara delaktiga i att utforma samhället. För att nå målet ska medborgardialog vara integrerad i beslutsprocessen.

Invånarna vill vara delaktiga i beslut som rör samhällsutvecklingen. Syftet med medborgardialog är att förtroendevalda ska få ett bredare underlag för att fatta bra och hållbara beslut. Dialogen skapar delaktighet genom att ge invånarna möjlighet till inflytande. Den ökar också invånarnas insyn i beslutsgången i kommunen.

Ansvaret för att initiera medborgardialog vilar på kommunstyrelsen eller en kommunfullmäktigeberedning om kommunfullmäktige så beslutar.

Omfattning

Riktlinjerna ska tillämpas av förtroendevalda och tjänstepersoner i alla beslut fattade på politisk nivå som anger att en medborgardialog ska genomföras.

Utrymme för dialog ska skapas tidigt i beslutsprocessen och medborgardialogen ska vara integrerad i beslutsprocessen.

Innan medborgardialoger genomförs ska en plan fastställas om hur återkoppling till de berörda ska göras samt hur resultatet av dialogen ska tas till vara.

Barns och ungdomars möjligheter att delta ska ges särskild uppmärksamhet. Detta är särskilt viktigt då många inom denna grupp inte har rösträtt och därför inte hörs på samma sätt genom den representativa demokratin.

Medborgardialog som en integrerad del i styrningen

Invånarnas engagemang är en tillgång när vår kommuns framtid formas. Ett aktivt arbete med medborgardialog ökar delaktigheten i utvecklingen.

Medborgardialogen ska vända sig till alla som bor, verkar eller vistas i Orust kommun och är berörda av den specifika frågan. Medborgardialog ska alltid övervägas i samband med startfasen

av ett uppdrag som direkt berör de som bor och verkar här. Medborgardialog ska vara integrerad i beslutsprocessen.

Dialogprocessen, metoder och kompetens för att genom medborgardialog nå olika grupper ska utvärderas och utvecklas fortlöpande.

Definition och avgränsning

Medborgardialog definieras som en strukturerad diskussion mellan kommunens representanter och medborgare. Metodiken framgår av handbok för medborgardialog. Den används som ett redskap för att ta med kommuninnevånarnas kunskap och synpunkter som en del i besluten, särskilt de röster som inte hörs genom befintliga kanaler.

Detta regleras inte av riktlinjerna

Medborgardialog ersätter inte det representativa systemet. Däremot kan det förstärka och vara ett stöd för den representativa demokratin när beslut ska fattas.

Det finns många olika typer av kommunikation, dialog och möten mellan invånare och kommunen. Dessa riktlinjer omfattar endast medborgardialog enligt definitionen ovan. Riktlinjerna omfattar inte heller brukardialogen som innebär att tjänstepersoner löpande för dialog med användare av kommunala tjänster exempelvis inom omsorg och skola.

Relaterade styrdokument

- Handbok för medborgardialog

Riktlinjer

Delaktighetstrappan - Modell för medborgardialog

När vi ska utforma en dialog ska vi utgå ifrån delaktighetstrappan. Denna version av delaktighetstrappan har tagits fram av Sveriges kommuner och landsting. Modellen ger vägledning om både metodval och om vad invånarna kan förvänta sig av dialogen. Varje dialog ska tydligt ange var på trappan den befinner sig i varje fas. Genom att utforma dialogen rätt utifrån vilken grad av påverkan som är möjlig skapar vi rätt förväntan bland invånarna. Det leder till ökat förtroende för processen och större engagemang för att delta. Är vi otydliga med vilken form av delaktighet som erbjuds är risken stor att vi väcker felaktiga förväntningar, vilket ofta leder till frustration och besvikelse. Då finns även en risk för att medborgardialogen istället för att främja demokratiskt deltagande får motsatt effekt.

Graden av delaktighet är nära sammankopplat med dialogens syfte och frågeställning. Den lägsta nivån av delaktighet – information – bör snarare ses som en förutsättning för de nästkommande stegen i trappan, än som en tillräcklig delaktighetsgrad för att utgöra en dialog. Information kan också användas i frågor där denna åtgärd bedöms som tillräcklig och själva dialogen inte ska användas.

Information

För att kunna vara delaktig behövs information. Information både om fakta, verksamhet och resultat. Om din dialog enbart innehåller information - måste det deklarerats tydligt.

Konsultation

Konsultation innebär att ge medborgarna möjlighet till att ta ställning till alternativ de föredrar och tycker är mest lämpligt att genomföra.

Dialog

Medborgarna ges möjlighet att möta andra för att föra dialog om olika frågor som rör samhällets utveckling. Utgångspunkten är att alla ska få föra fram sin åsikt och argumentera för sin syn på frågan och man behöver inte hitta gemensamma lösningar.

Inflytande

Medborgarna ges möjlighet att delta under en längre tid och är med i en utvecklingsprocess från det vita pappret till färdigt förslag som underlag till politiska beslut.

Medbeslutande

Medbeslutande är en form av delaktighet som innebär att medborgarna i viss mening medverkar i beslutsfattandet. Det kan ske genom en omröstning som blir styrande för det politiska beslut som sedan fattas. Det kan också innebära att få mandat att själva bestämma över hela eller delar av en budget.

Principer för medborgardialog

Medborgardialog ska alltid övervägas i samband med startfasen av ett uppdrag som direkt berör de som bor och verkar här.

Ansvar för medborgardialog

Det är de förtroendevalda som bestämmer om medborgardialog ska genomföras. Det ska alltid finnas ett tydligt och konkret syfte med medborgardialogen. Om en fråga berör flera nämnder har den nämnd som initierat frågan huvudansvaret för dialogen. Resultatet av medborgardialogen ska redovisas i beslutsunderlaget och är rådgivande för de förtroendevalda. Ansvar för att göra bedömningar utifrån ett helhetsperspektiv ligger på det organ som fattar beslut i frågan.

Tydligt vad invånarna kan påverka

Det ska alltid finnas möjlighet att påverka i en medborgardialog och det ska vara tydligt vad som är möjligt att ha inflytande över. Invånarna ska vid varje medborgardialog få information om vilken grad av inflytande de kommer ges i dialogen och hur deras åsikter kommer att behandlas. Det är också viktigt att de får en realistisk uppfattning om tidsramen för beslutet de kan vara med och påverka. Vi använder delaktighetstrappan när vi planerar och genomför medborgardialogen. Då skapar vi rätt förväntan bland invånarna på graden av inflytande.

Alla ska få möjlighet att delta

Medborgardialogen ska utformas så att alla berörda får likvärdiga möjligheter att delta. Vi ska ta hänsyn till olika målgruppers utgångspunkter och ge möjligheter för människor med olika förutsättningar att delta. Det är viktigt att tänka på att invånare/berörda är olika aktiva och olika involverade i samhällsutvecklingen kring olika frågor. Fokus ska ligga på att engagera de mindre aktiva invånarna eller andra som är berörda. Det är viktigt att söka prioriterade och underrepresenterade grupper.

Återkoppla resultatet

Återkoppla alltid resultatet till deltagarna. Det ska vara tydligt hur deltagarnas engagemang bidragit i beslutsfattandet. Det är viktigt för att de ska uppleva medborgardialogen som meningsfull. Det kan också vara lämpligt att återkoppla till en bredare krets av allmänheten för att förklara hur synpunkter och idéer från invånare har varit del av beslutsunderlaget.

Utvärdera

Varje medborgardialog ska utvärderas som en del i vårt förbättringsarbete. Utvärderingen ska omfatta både deltagarnas uppfattning och våra interna processer. Metoder ska framgå i den handbok som ska finnas för medborgardialog.

Stöd för genomförande av medborgardialoger

Du som ska utforma och genomföra en medborgardialog ska använda det metodstöd som finns i handboken som publiceras på intranätet. Där finns beskrivningar av metoder, verktyg, och stöd i form av till exempel checklistor. Du hittar också kontaktpersoner som kan ge dig stöd i olika delar av utformning och genomförande.

Ansvar för metodstöd och utveckling

Kommunstyrelseförvaltningen är ansvarig för utvärdera och utveckla kommunens metoder. Kommunstyrelseförvaltningen ansvarar för att uppdatera metodstödet löpande. I handboken definieras olika roller och ansvar.

Uppföljning

Utvärdering av måluppfyllelse görs i samband med årsbokslutet.

Förvalta riktlinjerna

Säkerställa styrdokument

Dokumentansvarig chef i förvaltningen ansvarar för att verksamheten har en rutin för att styrdokument är aktuella och publiceras på rätt sätt. Dokumentansvarig chef har också ansvar för att medarbetarna är informerade om styrdokumentet.

Målgruppen för riktlinjerna ansvarar för att ta del av och efterleva dem.

Avvikelse och förslag

Den som läser riktlinjerna och upptäcker avvikelser eller har kännedom om sådant som påverkar riktlinjerna såsom förändringar i lagstiftning, avvikelser eller har förslag till förändringar meddela kontaktperson för riktlinjerna.